

Til: Kommunal- og forvaltningskomiteen

Oslo, 8. april 2024

Bustadmeldinga Mld. St. 13 (2023-2024)

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er en interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen takker for mulighet til å gi innspill til boligmeldingen. Da Stortinget behandlet Bo trygt hjemme-reformen mot slutten av 2023, var eldreboligprogrammet en vesentlig del av reformen. Der ble det også varslet at reformen og boligmeldingen må sees i sammenheng. Nasjonalforeningen for folkehelsen registrerer at boligmeldingen i all hovedsak gjengir tiltakene som ble vedtatt i forbindelse med behandlingen av Bo trygt hjemme-reformen.

Vi mener regjeringen i boligmeldingen treffer godt på situasjons- og problembeskrivelsen knyttet til boligbehovet til eldre med risiko for kognitiv svikt, men etterlyser mer konkrete tiltak. Å gjøre startlån til eldre bedre kjent fremstår som et av de mer sentrale grepene, i tillegg til å vurdere innretningen for lån til livsløpsboliger og å legge til rette for at det blir bygget flere aldersvennlige boliger.

I dag er det over 100 000 mennesker med demens i Norge, og antallet er forventet å øke vesentlig i løpet av de neste tiårene. Befolkningen i Norge lever stadig lenger, og alder er den største risikofaktoren for demens. Samtidig vil det være færre i yrkesaktiv alder, noe som vil legge press på tilgang til helsepersonell og det vil også være færre yngre pårørende. Mange med demens både ønsker og kan bo hjemme, om boligen er tilpasset og gode og koordinerte tjenester kan gis hjemme.

Men det er behov for andre typer boliger, og flere ulike boformer tilpasset personer med demens. Utviklingen av disse vil fordre et tettere samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet. I Bo trygt hjemme-reformen pekes det på behov for å øke kunnskap om boformer som er egnet for personer med demens. Når det gjelder boligene mange bor i, er de ofte så uegnet at det trengs andre boløsninger. Nasjonalforeningen mener dette arbeidet må prioriteres, og må bygge på systematisert kunnskap om boformer som Omsorg +, bokollektiv for personer med demens, sosiale boformer med fellesarealer og tilknyttet helsepersonell, som for eksempel trygghetsboliger. Trygghetsboliger omtales ikke i boligmeldingen, men Nasjonalforeningen for folkehelsen legger til grunn at serviceboligene som det vises til har samme funksjon. Boformer der eldre og unge kan bo under sammen tak, som for eksempel studentboliger i tilknytning til omsorgsboliger og sykehjem, bør også vurderes.

Boligmeldingen gjengir tall fra Statistisk sentralbyrå, som anslår at om lag 20 prosent av boligene i Norge er tilgjengelig for bevegelseshemmede, eller kan tilpasses uten altfor store kostnader, og at universell utforming ivaretas av krav til tilgjengelighet. Det er positivt, men universell utforming må også ta hensyn til særtrekk ved kognitiv svikt, som

Postadresse
Postboks 7139 Majorstuen
0307 Oslo

Besøksadresse
Oscars gate 36 A
0258 Oslo

Telefon: 23 12 00 00
post@nasjonalforeningen.no
www.nasjonalforeningen.no

for eksempel kontrast- og nøkkelfarger, og å unngå bruk av mønster. Botilbud til eldre med risiko for kognitiv svikt og demens må være tilpasset ulike behov og stadier i sykdomsforløpet, inkludert individuelt tilpasset velferdsteknologi.

Selv om mange eldre har god økonomi, er det fortsatt slik at en stor andel ikke kan finansiere nødvendige tilpasninger av egen bolig, eller har mulighet til å flytte til en mer aldersvennlig bolig. Det bygges også for få egnede boliger, spesielt i distriktene. Bolig er først og fremst den enkeltes ansvar, men det er behov for finansieringsordninger der markedet ikke kan bidra eller strekker til, og for eldre med dårlig økonomi.

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det ikke vil være tilstrekkelig å gjøre eksisterende låneordninger bedre kjent. Mange eldre med dårlig økonomi vil også kunne kvie seg for å ta opp lån uten en reell mulighet til tilbakebetaling. Tilskudd til tilpassing av egen bolig vil være mer aktuelt for denne gruppa. For mange kan det likevel være utfordrende å gjøre endringer i boligen uten bistand.

Utbygging av egne eldreboliger i offentlig regi, tilsvarende løsninger som finnes for å få unge inn på boligmarkedet, vil være viktig som bidrag til at eldre kan ta ansvar for egen alderdom og flytte til en bolig egnet for svekket helse, mens de enda er friske.

Fortsatt behov for sykehjemsplasser

Veksten i antall eldre er allerede i gang, og vi står overfor en varig endring i alderssammensetningen i befolkningen. I 2021 fikk vi for første gang over én million pensjonister, og mange av dagens yngre eldre vil i løpet av få år ha behov for sykehjemsplasser. Til tross for at det er et politisk mål at eldre skal bo hjemme så lenge som mulig, er det for personer med demens ofte ikke et alternativ å bli boende hjemme til livets slutt. Det er heller ikke forsvarlig av hensyn til pårørende, som får tunge omsorgsoppgaver. Antallet sykehjemsplasser har stått på stedet hvil de senere årene, og det er behov for å øke kapasiteten.

Selv om bygging av sykehjemsplasser ligger under ansvarsområdet til Helse- og omsorgsdepartementet, ønsker Nasjonalforeningen å minne om at sykehjemsplasser også i fremtiden må utgjøre del av botilbudet til personer med store helse- og omsorgsbehov.

Mina Gerhardsen
generalsekretær